

Gradivo za sejo Občinskega sveta občine Črnomelj v oktobru 2021

ZADEVA: **INFORMACIJA O DELOVANJU BIOPLINARNE LOKVE PRI ČRNOMLJU - DOPOLNITEV**

OBRAZLOŽITEV:

Občinski svet Občine Črnomelj se je na svoji 22. redni seji seznanil z informacijo o delovanju bioplinarne Lokve pri Črnomlju in sprejel sklep, da se točka »Informacija o delovanju bioplinarne Lokve pri Črnomlju« ponovno obravnava na naslednji seji Občinskega sveta ob obvezni prisotnosti predstavnikov družbe Petrol d.d. in inšpekcijskih služb ter, da se gradivo dopolni s predlogi društva Proteus.

Občina Črnomelj je s strani društva Proteus pridobila z njihove strani pripravljeno informacijo o bioplinarni.

PREDLOG SKLEPA:

Občinski svet Občine Črnomelj se je seznanil z informacijami družbe Petrol d.d., Inšpektorata RS za okolje in prostor, Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in društva Proteus v zvezi z delovanjem bioplinarne Lokve pri Črnomlju.

Gradivo pripravil:
Oddelek za okolje, prostor in gospodarstvo

Predlagatelj:
Župan Andrej Kavšek, l.r.

PRILOGE:

- Dopolnitev informacije o bioplinarni (društvo Proteus)

MNENJE ODBORA ZA TURIZEM IN VARSTVO OKOLJA:

Odbor za turizem in varstvo okolja se je na svoji 8. redni seji dne, 4.10.2021 seznanil z dopolnjeno informacijo društva Proteus o delovanju bioplinarne Lokve pri Črnomlju.

Odbor za turizem in varstvo okolja Občinskemu svetu Občine Črnomelj predlaga, da sprejme sledeče sklepe:

1. da župan na pobudo Občinskega sveta s predstavniki družbe Petrol, Ministrstvom za okolje in prostor ter z Agencijo za okolje vzpostavi aktiven dialog o prihodnosti bioplinarne Lokve pri Črnomlju in Občinskemu svetu ter Odboru za kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti in Odboru za turizem in varstvo okolja vsake 3 meseca poroča o izvedenih aktivnostih.
2. da se v proračunu Občine za leto 2022 in v prihodnjih letih zagotovijo namenska sredstva za analize tal, gnojenih z digestatom in analize vodnih virov, ki so bili nekoč vir oskrbe občanov s pitno vodo. Predlagamo, da se pristopi k načrtovanju in izvedbi projektov preko katerih se bi zagotovila tudi finančna sredstva za predlagane analize tal in vodnih virov.

Predsednica Odbora turizem in varstvo okolja
Zalka Bosanac, l. r

MNENJE ODBORA ZA KMETIJSTVO IN DOPOLNILNE DEJAVNOSTI:

Odbor za kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti se je na svoji 4. redni seji dne, 4.10.2021 seznanil z dopolnjeno informacijo društva Proteus o delovanju bioplinarne Lokve pri Črnomelju.

Odbor za kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti Občinskemu svetu Občine Črnomelj predlaga, da sprejme sledeče sklepe:

1. da župan na pobudo Občinskega sveta s predstavniki družbe Petrol, Ministrstvom za okolje in prostor ter z Agencijo za okolje vzpostavi aktiven dialog o prihodnosti bioplinarne Lokve pri Črnomlju in Občinskemu svetu ter Odboru za kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti in Odboru za turizem in varstvo okolja vsake 3 meseca poroča o izvedenih aktivnostih.
2. da se v proračunu Občine za leto 2022 in v prihodnjih letih zagotovijo namenska sredstva za analize tal, gnojenih z digestatom in analize vodnih virov, ki so bili nekoč vir oskrbe občanov s pitno vodo. Predlagamo, da se pristopi k načrtovanju in izvedbi projektov preko katerih se bi zagotovila tudi finančna sredstva za predlagane analize tal in vodnih virov.

Predsednik odbora za kmetijstvo
in dopolnilne dejavnosti
Andrej Fabjan l.r.

DRUŠTVO PROTEUS,

gibanje za naravo in okolje, Bela krajina

Zadružna cesta 33

8340 ČRNOMELJ

Nevladna organizacija v javnem interesu za naravo in okolje

Datum: 23.9.2021

DOPOLNITEV INFORMACIJE O BIOPLINARNI

Ob pregledu gradiva za 22. sejo OS, ki je bilo javno objavljeno na spletni strani občine Črnomelj smo v Društvu Proteus odkrili, da del odgovora, ki ga je poslal Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (v nadaljevanju IRSKGLR) vsebuje nepopolne informacije in se čutimo dolžni, da jih dopolnimo.

In sicer v odgovoru piše:

"Dne 25. 2. 2021 je na okrogli mizi - STANJE TAL KOT DEJAVNIK KMETOVANJA V BELI KRAJINI, je Kmetijski inštitut v skladu s povabilom predstavil naravne danosti tal Bele krajine: spranost, kislost in s podatki (zelo) nizke vsebnosti glavnih hranil v kmetijskih tleh. Pojasnjeni so bili razlogi za povišane naravne vrednosti Cd v tleh in drugih snovi. Predstavljene so bile merodajne ocene bilanc N v kmetijskih zemljiščih, ki so celo negativne. S tega vidika je bilo ugotovljeno, da v Beli krajini prevladuje ekstenzivno kmetijstvo. Torej, podatki o kmetijskih tleh kažejo na siromašna tla, skromna do te mere, da je tudi resno ekološko kmetovanje pod vprašajem."

Omenjeno okroglo mizo je organiziralo Društvo Proteus in je na voljo za ogled na sledeči povezavi: <https://www.youtube.com/watch?v=2pERXDPYIt4>

Del okrogle mize, ki ga navaja odgovor IRSKGLR poteka približno od 6. do 52. minute posnetka.

Manjkajoča informacija je, da so podatki o kislosti tal in vsebnosti hranil, ki so bili predstavljeni na okrogli mizi bili zbrani v letih 2005-2010 in so relativno stari. Predavatelja sicer ocenjujeta, da se stanje ni veliko spremenilo, vendar pa lahko kljub temu z gotovostjo trdimo, da jih ne moremo uporabiti za presojo vpliva na stanje tal, ki ga je imelo obratovanje bioplinarne in gnojenje z digestatom, saj je v času, ko so bili zbrani, bioplinarna komaj začejala obratovati.

Prav tako v citiranem delu odgovora ni izrecno omenjeno, da je bil zaključek predvatelev, da bi bilo potrebno gnojiti s specifičnimi gnojili, ki bi zemljo obogatila s kalijem in fosforjem. Druga gnojila ne bi naredila veliko koristi, ker je rast rastlin omejena s tistim hranilom, ki ga najbolj primanjkuje.

Poleg tega je bilo tudi jasno povedano, da sistematični podatki kontrole rodovitnosti tal ne obstajajo za noben predel Slovenije, torej tudi ne za Belo krajino in ne moremo z gotovostjo odgovoriti na vprašanje kakšna je rodovitnost tal v Beli krajini (29. minuta posnetka).

V Društvu Proteus iz tega zaključujemo, da je predstavljeno torej najboljša možna ocena stanja, ki sta jo predavatelja lahko podala glede na njima razpoložljive podatke, da pa bi z boljšimi podatki dobili bolj zanesljivo sliko realnega stanja.

OKOLJSKI VIDIKI PROBLEMOV V ZVEZI Z OBRATOVANJEM BIOPLINARNE NA LOKVAH PRI ČRNOMLJU

Po skrbni, ponovni proučitvi okoljevarstvenega dovoljenja (št. 35407-57/2011-59 z dne 11.9.2014, dalje OVD), Uredbe o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta in digestata (UR. L. št. 99/2013, 56/2015, 56/2018, dalje Uredba) ter na podlagi desetletnega spremljanja vplivov njenega obratovanja na naravo in okolje v Beli krajini v Društvu Proteus Bela krajina ugotavljamo predvsem naslednje pomanjkljivosti v pravni ureditvi, praksah in v nadzoru:

1. Pri uporabi digestata je treba zagotoviti »da se ohranja ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst (točka 6.1.3., 4. alineja izreka OVD).

Ta zahteva se ne spoštuje. Travniki, pregnojeni z digestatom so zapleveljeni, ruša je redka ter s tem biotska raznovrstnost bisteno manjša, kot nekoč: kvalitetnejše trave izginjajo, deževniki po gnojenju pridejo na plano in poginejo. Digestat je mikrobiološko mrtev, zato ne prispeva k tvorbi humusa, ampak povzroča zbijanje tal in s tem njihovo slabo strukturo in teksturo, kar seveda bistveno zmanjšuje njihovo rodovitnost in posledično z leti tudi kakovost pridelkov. In to se nam dogaja predvsem na najboljših kmetijskih površinah v okolici Črnomlja in Dragatuša, ki so v OPN opredeljena kot kmetijska zemljišča strateškega pomena za smooskrbo države.

S pričetkom obratovanja bioplinarne je zaznano naraščanje nitratov v podtalnici kjer živi črna človeška ribica (dr. Bulog).

Najnovejše kemijske analize tal, več let gnojenih z digestatom, kažejo preseganje celo opozorilnih vrednosti nekaterih težkih kovin, predvsem rakotvornega kadmija, česar pa kmetijska stroka ne priznava kot problem.

2. Sledljivost uporabe digestata

Zagotavljanje sledljivosti zbiranja in predelave organskih odpadkov in zagotavljanje sledljivosti uporabe digestata je eno od strogih načel Uredbe. Kršitve so sankcionirane kot prekršek. Kljub temu se sledljivost ne zagotavlja dosledno oz. je nadzor otežen ali celo onemogočen zaradi praks, ki ne bi smele biti dopuščene.

2.1. Zamegljuje in inšpekcijski nadzor otežuje povezava bioplinarne s sosednjo prašičjo farmo s podzemnim cevovodom po katerem bioplinarna prevzema gnojevko iz farme in obratno, farma prevzema digestat po istem cevovodu. Količina pretoka naj bi se kontrolirala s pomočjo merilca pretoka (OVD, str. 19, 1. odstavek), kar pa skozi leta obratovanja bioplinarne ni bilo zagotovljeno in je okoljska inšpekcija šele v letu 2020 odredila, da se na cevovod vgradi števec.

2.2. Med prevzemniki digestata ga prevzame največ sosednja kmetija Stariha, ki »vrši prevoz tudi na druga gospodarstva in ni registriran«, kot je to ugotovljeno v zapisniku o inšpekcijskem pregledu Uprave za varno hrano z dne 23.1.2019 (priloga zapisnika, pod t. 4.13). Lastnika kmetije ne zavezuje niti Uredba niti OVD, zato ni zavezan prevzemniku izdajati deklaracije (Priloga 6 Uredbe). Gre za nedopusten obvod Uredbe in OVD in izmikanje odgovornosti upravljavca bioplinarne glede zagotavljanja sledljivosti.

2.3. Znano nam je, da na deklaraciji, ki jo mora izdati bioplinarna ob izdaji digestata uporabniku, praviloma ni vpisana št. parcele oz. GERK, kjer bo digestat uporabljen. Poleg tega prihaja tudi do mešanja digestata z domačo gnojnico oz. gnojevko, kar onemogoča sledljivost in nadzor in pomeni očitno kršitev 11. odstavka 25. člena Uredbe.

3. Kontrola organskih odpadkov pri prevzemu v bioplinarni

je onemogočena, ker jih pripravlja (zbira, meša in melje) drugi, pogodbeni gospodarski subjekt, ki ga OVD za bioplinarno ne zavezuje. Takšna ureditev omogoča

zlorabe in ne zagotavlja sankcionirane sledljivosti odpadkov, kar je eno od temeljnih načel Uredbe. Dovoljena je n. pr. predelava organskih odpadkov s šifro 20 01 08 (organski odpadki iz gospodinjstev), ne pa tudi organskih odpadkov iz gostinstva (gl. točko 5.2.1., zap. št. 29 OVD). Kako lahko delavec pri prevzemu pošiljke odpadkov ugotovi za katero vrsto organskih odpadkov gre?

4. Industrijske odpadne vode

pri obratovanju bioplinarne ne bi smele nastajati (točka 3.1.1. izreka OVD). Zakaj je potem kal ob sami bioplinarni, ki je bil nekoč poln žab in drugih vodnih organizmov danes laguna gnojnice? Dve priči sta ob obisku bioplinarne pred leti videli PVC cev premera 1-2 cm, ki je bila izpod mrežaste ograje bioplinarne speljana v kal. Fotografijo hranimo.

5. Kljub tehničnim izboljšavam, ki jih navaja lastnik bioplinarne v gradivu, zunanji zalogovnik še vedno ni pokrit,

čepprav je v postopku izdaje OVD zagotavljal da bodo sestavni del bioplinarne (do leta 2015) tudi »tri skladiščni rezervoarji, separator za ločevanje gošče v digestatu, plinohram nad končnim zalogovnikom in biofilter«. (točka 1b izreka OVD). Primerjava pokaže, da nič od tega ni izvedeno. Nepokrit zunanji zalogovnik digestata pomeni tudi nespoštovanje Uredbe Komisije EU št. 142/2011 (Priloga V, Poglavje II, točki 2 in 3), saj je digestat v njem izpostavljen naknadni kontaminaciji.

6. Lastnik bioplinarne družba Petrol d.d. zavaja in mu ni mogoče zaupati.

Tako v dopisu županu v januarju letos piše kako je vse v redu, čepprav so bili že znane ugotovitve okoljske inšpekcije iz let 2019 in 2020 o neustreznosti 5.000 ton digestata, pri čemer ne bo nikoli ugotovljeno, koliko neustreznega digestat je bilo polito po belokranjskih njivah pred nenapovedanim obiskom inšpektorja.

Zato se v Društvu Proteus pridružujemo ugotovitvi dveh odborov OS da »družba Petrol ni vidna kot družbeno odgovorno podjetje v našem okolju«.

7. Kot pomemben dejavnik nereševanja problematike v zvezi z bioplinarno pa vidimo v mlačnosti občinske politike do problema in menimo, da je treba v bodoče aktivno iskati rešitve.

Zato predlagamo:

1. Da se na pobudo Občinskega sveta s predstavniki družbe Petrol, Ministrstvom za okolje in prostor ter z Agencijo RS za okolje začne dialog o prihodnosti bioplinarne na Lokvah pri Črnomlju.

2. Da se v proračunu občine v prihodnjih letih zagotovijo namenska sredstva za analize tal, gnojnih z digestatom in analize vodnih izvirov, ki so bili nekoč viri oskrbe občanov s pitno vodo.

Predsednik društva:

Blaž Heij